

Transportstyrelsens föreskrifter om utformning och användning av luftrummet;

TSFS 2009:11

Utkom från trycket
den 25 mars 2009

beslutade den 11 mars 2009.

Transportstyrelsen föreskriver¹ med stöd av 3-4, 55, 65-66, 74 och 92 §§
luftfartsförordningen (1986:171) följande.

LUFTFART

Serie GEN

Inledande bestämmelser

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter ska tillämpas av den som

1. framför ett luftfartyg,
2. utövar flygtrafikledningstjänst eller luftrumsplanering,
3. vill begära en förändring av luftrumets utformning eller förutsätt-
ningarna för dess användning,
4. tillhandahåller infrastruktur för luftrumets användning, eller
5. utformar luftrum.

Definitioner och förkortningar

2 § I dessa föreskrifter avses med

ATS-flygväg: angiven flygväg som upprättats för att kanalisera
flygtrafik där så behövs för att utöva flygtrafik-
ledningstjänst

*cell för luftrums-
planering:* (Airspace Management Cell, AMC) en cell som
ansvarar för det löpande arbetet med luftrumsplane-
ring och för vilken en eller flera medlemsstater har
ansvaret

farligt område: avgränsat luftrum där det tidvis kan förekomma
verksamhet som är farlig för luftfartyg under flyg-
ning (D-område)

¹ Anmälan har gjorts enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EGT L 204, 21.7.1998, s.37, Celex 31998L0034), ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG (EGT L 217, 5.8.1998, s.18, Celex 31998L0048).

<i>flyginformationsregion:</i>	(Flight Information Region, FIR) ett luftrum av definierad omfattning inom vilket flyginformations- och alarmeringstjänster tillhandahålls
<i>flyginformationstjänst för flygplats:</i>	(Aerodrome Flight Information Service, AFIS) verksamhet med uppgift att bedriva flyginformations-tjänst vid icke kontrollerad flygplats
<i>flygkontrolltjänst:</i>	(Air Traffic Control Service, ATC) den sammanfattande benämningen på områdeskontrolltjänst, inflygningskontrolltjänst och flygplatskontrolltjänst och är en tjänst som tillhandahålls i syfte att <ul style="list-style-type: none"> a) förebygga kollisioner <ul style="list-style-type: none"> - mellan luftfartyg, och - mellan luftfartyg och ett hinder inom manöverområdet, samt b) påskynda och bibehålla ett välordnat flygtrafikflöde
<i>flygnivå:</i>	(Flight Level, FL) en yta med konstant atmosfäriskt tryck vilket är relaterat till tryckvärdet 1 013,2 hPa och är separerad från andra sådana ytor genom särskilda tryckintervall
<i>flygplats:</i>	på land eller vatten angivet område (med byggnader, anläggningar och utrustning) som helt eller delvis avses för luftfartygs landning, start och rörelser i övrigt på marken (vattnet)
<i>flygtrafikledningstjänst:</i>	(Air Traffic Services, ATS) olika flyginformations-, alarmerings-, flygrådgivnings- och flygkontrolltjänster (områdeskontrolltjänst, inflygningskontrolltjänst och flygplatskontrolltjänst)
<i>grundläggande områdesnavigering:</i>	(Basic Area Navigation, B-RNAV) en tillämpning av områdesnavigering för användning inom luftrum som avsatts för B-RNAV-användning och där kravet på navigationsnoggrannhet är att luftfartyget kan navigera utmed avsedd flygväg med en noggrannhet av +/- 5 NM under 95 % av flygtiden
<i>kontrollerad flygplats:</i>	flygplats där flygplatskontrolltjänst utövas
<i>kontrollerat luftrum:</i>	ett avgränsat luftrum där flygkontrolltjänst utövas för IFR-flygningar och för VFR-flygningar i enlighet med de regler som följer av hur ATS-luftrummet är klassificerat
<i>kontrollområde:</i>	(Control Area, CTA) kontrollerat luftrum som sträcker sig uppåt från en angiven ovanför jordytan belägen gräns i höjddled
<i>kontrollzon:</i>	(Control Zone, CTR) kontrollerat luftrum som sträcker sig från jordytan upp till en angiven övre gräns

<i>luftrumspanering:</i>	(Airspace Management, ASM) en planeringsfunktion som främst syftar till att maximera användningen av tillgängligt luftrum genom dynamisk tidsfördelning (time-sharing) och, ibland, separering av luftrummet mellan olika kategorier av luftrumets användare utifrån kortsiktiga behov
<i>restriktionsområde:</i>	avgränsat luftrum över en stats landområde eller territorialvatten inom vilket rätten till luftfart är inskränkt enligt särskilda bestämmelser (R-område)
<i>sektor:</i>	del av ett kontrollområde och/eller en flyginformationsregion/övra region
<i>SID:</i>	(Standard Instrument Departure) publicerad flygväg för avgående trafik, avsedd för luftfartygs egenavigering och normalt innefattande såväl utflygningsförfarande från gällande bana som flygväg
<i>STAR:</i>	(Standard Instrument Arrival) publicerad flygväg för ankommande trafik, avsedd för luftfartygs egenavigering och normalt innebärande direktinflygning till gällande bana
<i>terminalområde:</i>	(Terminal Control Area, TMA) kontrollområde upprättat för en eller flera flygplatser
<i>trafikinformationsområde:</i>	(Traffic Information Area, TIA) avgränsat okontrollerat luftrum som sträcker sig uppåt från en angiven ovanför jordytan belägen gräns i höjddled inom vilket flyginformationstjänst för flygplats (AFIS) utövas
<i>trafikinformationszon:</i>	(Traffic Information Zone, TIZ) avgränsat okontrollerat luftrum som sträcker sig från jordytan upp till en angiven övre gräns inom vilket flyginformationstjänst för flygplats (AFIS) utövas
<i>trafikzon:</i>	(Aerodrome Traffic Zone, ATZ) avgränsat luftrum upprättat omkring flygplats för skydd av flygplats- trafik.

Ömsesidigt erkännande

3 § En produkt som är lagligen tillverkad eller saluförs enligt regelverk i andra medlemsstater inom Europeiska unionen, Turkiet eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) jämställs med produkter som uppfyller kraven i dessa föreskrifter, under förutsättning att en likvärdig säkerhetsnivå uppnås genom dessa staters regelverk. Likvärdigheten på produkten ska kunna styrkas.

Grundläggande krav på luftrumsplanering och utformning av luftrum

4 § Grundläggande bestämmelser om luftrumsplanering finns i

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 551/2004 av den 10 mars 2004 om organisation och användning av det gemensamma europeiska luftrummet ("förordning om luftrummet")²,
2. kommissionens förordning (EG) nr 2150/2005 av den 23 december 2005 om gemensamma regler för en flexibel användning av luftrummet³,
3. kommissionens förordning (EG) nr 730/2006 av den 11 maj 2006 om luftrumsklassificering och tillstånd för flygningar enligt visuella flygregler ovanför flyg nivå 195⁴,
kommissionens förordning (EG) nr 1315/2007 av den 8 november 2007 om säkerhetstillsyn av flygledningstjänsten och om ändring av kommissionens förordning (EG) nr 2026/2005⁵, och
5. kommissionens förordning (EG) nr 482/2008 av den 30 maj 2008 om ett system för säkerhetssäkring av programvara vilket ska genomföras av leverantörer av flygtrafiktjänster och om ändring av bilaga II till förordning (EG) nr 2026/2005⁶.

Den som utövar luftrumsplanering och den som konstruerar förslag till utformning av luftrum ska uppfylla de standarder, rekommendationer och bestämmelser som är tillämpbara för utövandet och luftrummet i fråga och som anges i följande dokument. Det gäller dock under förutsättning att det är möjligt med hänsyn till svenska förhållanden och om inget annat anges i dessa eller andra föreskrifter:

1. ICAO Annex 11 - Air Traffic Services, 13th edition inklusive alla ändringar till och med nr 44
2. ICAO Doc 7030 - Regional Supplementary Procedures, 5th edition
3. ICAO Doc 7754 - European Region, 1st edition inklusive alla ändringar till och med nr 4
4. ICAO Doc 8168 - Procedures for Air Navigation Services - Aircraft Operations, Volume II, 5th edition inklusive alla ändringar till och med nr 2
5. Eurocontrol Manual for Airspace Planning, Volume 2, 2nd edition
6. EUROCONTROL Safety Regulatory Requirements (ESARR) 3 om säkerhetsledningssystem för leverantörer av flygledningstjänster (ATM), utfärdad den 17 juli 2000

² EUT L 96, 31.3.2004, s. 20 (Celex 3200R551).

³ EUT L 342, 24.12.2005, s. 20 (Celex 3200R2150).

⁴ EUT L 128, 16.5.2006, s. 3 (Celex 3200R730).

⁵ EUT L 291, 9.11.2007, s. 16 (Celex 32007R1315).

⁶ EUT L 141, 31.5..2008, s. 5 (Celex 32008R0482).

7. EUROCONTROL Safety Regulatory Requirements (ESARR) 4 om riskbedömning och riskreducering i samband med flygledningstjänster, utfärdad den 5 april 2001
8. EUROCONTROL Safety Regulatory Requirements (ESARR) 5 om flygledningstjänstpersonal med krav för teknisk personal med arbetsuppgifter som rör driftsäkerhet, utfärdad den 11 april 2002.

Ändring av luftrumets utformning

Ansökan

5 § Den som vill begära en förändring av luftrumets utformning eller förutsättningarna för dess användning, ska ansöka om en sådan förändring. En förändring kan avse

1. nationell inriktning för luftrumets användning,
2. strukturen för luftrumets utformning,
3. ATS-flygvägars (inklusive SID/STAR) etablering och utformning,
4. upprättande, förändring och klassificering av luftrum,
5. avgränsning av luftrum för särskilda aktiviteter, eller
6. inrättande av tillfälliga restriktionsområden och farliga områden.

6 § En ansökan om förändring av luftrumets utformning eller dess användning ska sändas till Transportstyrelsen och lämnas i god tid före planerat genomförande av förändringen.

Om det uppstår ett brådska behov av beslut om ett restriktions- eller farligt område utanför kontorstid, ska ansökan göras hos Sjöfartsverket, flygräddningscentralen (ARCC).

Bestämmelser om att regeringen beslutar om restriktionsområden som innebär förbud mot luftfart som avser längre perioder än 14 dagar finns i 1 kap. 3 § luftfartslagen (1957:297).

7 § Ansökan ska i tillämpliga delar innehålla uppgifter om

1. syftet med och beskrivning av föreslaget luftrum,
2. bedömning av trafikflöden i ATS-flygvägar eller det luftrum som erfordras och påverkan på den luftfart eller annan verksamhet som berör området,
3. de tider luftrummet behöver utnyttjas,
4. tillgång på infrastruktur för kommunikation, navigering och övervakning,
5. bedömning av flygsäkerhetspåverkan,
6. överväganden om miljöpåverkan, inklusive åtgärder för att minska dessa,
7. redogörelse för vilka parter som konsulterats, identifierade problem och överenskomna lösningar, samt
8. önskat datum för genomförande.

En ansökan som avser inflygnings- eller utflygningsprocedurer, väntlägen, utformning av kontrollområde, terminalområde, kontrollzon, trafikinformationsområde, trafikinformationszon eller trafikzon ska även inne-

hålla ett förslag till utformning av luftrum. Förslaget ska vara konstruerat av den som har ett godkännande enligt 15 §.

Vid ansökan om tillfällig förändring av luftrummet får ett begränsat underlag lämnas.

Luftrumets användning

Indelning av luftrummet

8 § En kontrollerad flygplats ska ha ett terminalområde (TMA) och en kontrollzon (CTR). En flygplats där linjefart förekommer ska minst ha ett trafikinformationsområde (TIA) och en trafikinformationszon (TIZ).

9 § En flygplats som vill begära att trafikinformationsområden (TIA) och trafikinformationszoner (TIZ) inrättas ska ansöka om detta hos Transportstyrelsen enligt 6-7 §§. Där ett TIA eller en TIZ har inrättats, ska flyginformationstjänst för flygplats (AFIS) utövas.

TIA och TIZ ska minst omfatta instrumentflygningsprocedurens influensområde. Inom TIA och TIZ ska dubbelriktad radioförbindelse tillämpas.

Transportstyrelsen kan besluta att TIA och TIZ ska inrättas vid en flygplats om verksamheten på och omkring flygplatsen enligt Transportstyrelsens bedömning är av sådan storlek eller komplexitet att det behöver finnas flygtrafikledningstjänst.

10 § Om det finns ett särskilt behov att skydda flygplatsen, kan flygplatsens ledning ansöka om att en trafikzon (ATZ) inrättas. Ansökan ska göras enligt 6-7 §§.

11 § Flygplatsens ledning ska meddela de tider då terminalområde (TMA), kontrollzon (CTR), trafikinformationsområde (TIA) och trafikinformationszon (TIZ) är upprättade till den som har i uppdrag att producera IAIP (Integrated Aeronautical Information Package).

Dygnstaktisk planering av luftrummet

12 § En sådan cell för luftrumsplanering (AMC) som anges i kommissionens förordning (EG) nr 2150/2005 av den 23 december 2005 om gemensamma regler för en flexibel användning av luftrummet⁷ ska i tillämpliga delar utöva sin verksamhet i enlighet med Eurocontrol, Handbook for Airspace Management, Section 4, Airspace Management Functions at Level 2, 2nd edition inklusive alla ändringar till och med nr 3 och i övrigt enligt de föreskrifter och beslut som ges av Transportstyrelsen samt av Försvarsmakten.

⁷ EUT L 342, 24.12.2005, s. 20 (Celex 3200R2150).

Områdesnavigering

13 § Den grundläggande områdesnavigering (Basic Area Navigation – B-RNAV) som anges i ICAO Doc 7030 – Regional Supplementary Procedures, 5th edition ska tillämpas vid flygning enligt instrumentflygregler (IFR) med motordrivet luftfartyg på flygnivå 95 eller högre inom svenskt kontrollerat luftrum.

Krav på UHF-kanal

14 § För sektorer som tillämpar 8,33 kHz kanaldelning ska UHF-kanal finnas tillgänglig för betjäning av militär luftfart och andra statsluftfartyg.

Krav på den som konstruerar förslag till utformning av luftrum

15 § Den som konstruerar förslag till utformning av luftrum som avser inflygnings- eller utflygningsprocedurer, väntlägen, utformning av kontrollområde, terminalområde, kontrollzon, trafikinformationsområde, trafikinformationszon eller trafikzon ska vara godkänd av Transportstyrelsen. För godkännande krävs följande:

1. Kraven i 4 § ska vara uppfyllda.
2. Dokumentation som visar att den sökande har utbildning i användning av ICAO Doc 8168 - Procedures for Air Navigation Services - Aircraft Operations, Volume II, 5th edition inklusive alla ändringar till och med nr 2 eller erhållit motsvarande kompetens på annat sätt samt erfarenheter av procedurkonstruktion och/eller luftrumsutformning. Utbildning och erfarenheter ska vara av sådan omfattning att det är tillfredställande för den typ av konstruktion som ansökan avser.
3. En samlad dokumentation som minst innehåller beskrivningar av organisation och ansvarsförhållanden, arbetsmetoder, arbetsverktyg, system för kvalitetssäkring, checklistor, arbetsbeskrivningar, överenskommelser med andra leverantörer samt rutiner för arkivering av arbetsmaterial. Dokumentationen måste visa att den sökande har förutsättningar för att bedriva den verksamhet som ansökan avser.

Undantag

16 § Transportstyrelsen kan medge undantag från dessa föreskrifter.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna författning träder i kraft den 22 april 2009, då Luftfartsstyrelsens föreskrifter (LFS 2007:57) om utformning och användning av luftrummet ska upphöra att gälla.
2. Godkännanden som beslutats enligt Luftfartsverkets föreskrifter (LFS 2004:52) Bestämmelser för Civil Luftfart – Flygtrafiktjänst (BCL-FT) 3.3 Flödesplanering (ATFM) och luftrumskonstruktion ska fortsätta vara giltiga.
3. Flygplatser med linjefart som inte har inrättat luftrum enligt 8 § ska ansöka om detta i enlighet med 6 och 7 §§ senast den 1 augusti 2009.

På Transportstyrelsens vägnar

STAFFAN WIDLERT

Jessica Mattsson
(Luftfartsavdelningen)